

Staten ved Statskog forsøker å tilrøve seg eiendommer også i Kvænangsbotten

Av Ole Kristian Jørgensen, Bergen

Debattinnlegg, trykket i avisa Nordlys 26. april 2017

Det er imidlertid ikke noe nytt at befolkningen i nord blir utsatt for slike angrep.

Da Danmark/Norge vant krigen mot Sverige om bl.a. nordområdene i 1613 måtte svenskene gi opp sine territoriale krav i nord. Da var det kong Christian IV av Danmark som fikk styringen av området, og i henhold til den jyske lov av 1240 fastslo han at kronen eide det som ingen andre kunne dokumentere at de eide. Samene kunne ikke dokumentere at de eide noe som helst, og mange måtte forlate sine boplasser og beiteområder. At de hadde bodd der i flere tusen år fikk ingen betydning.

Finnmarkseiendommen (FeFo) ble opprettet i erkjennelsen av at staten **ikke** eide det som ble omtalt som «Statens umatrikulerte grunn i Finnmark». Finnmarksloven fastslår at forvaltningsområdet er innbyggernes eiendom på grunn av historiske rettigheter og internasjonal folkerett.

Da Christian IV overtok området tilhørte Nord-Troms Finnmark, og var samisk område. En rekke dommer slår fast at Statskogs eiendommer i Troms hviler på tilsvarende sviktende grunn som de gjorde i Finnmark. Eiendommene bør derfor overføres til lokale enheter.

Da Evelyn Eriksen arvet eiendommen Sirkastakka i Kvænangsbotten fra sin mor og kjøpte ut sin onkel i 2012 hadde forfedrene hennes bodd på eiendommen i ca. 180 år. Da Evelyns tipptippoldefar, Salamon Hansen Hanno i 1837 begynte å rydde eiendommen, samtidig som han arbeide 12 timer skift i koppergruven ca. en mil inne på Kvænangsfjellet var det ingen fastboende som hadde bodd på Sirkastakka før. Salamon gjorde en avtale med sin svoger som hadde hovedbruket. Eter det vi vet, ble det ikke inngått noen skriftlig avtale, den er i alle fall ikke tinglyst. Begge var finske og de kunne neppe skrive eller lese, i hvert fall ikke norsk, men Evelyn kan dokumentere at hennes forfedre har bodd sammenhengende på Sirkastakka i 180 år.

Staten kjøpte skogen i området i 1866, men eiendommene der det bodde folk var privateid og inngikk ikke i kjøpet slik folk i området har oppfattet det. Det var også uansett et vilkår i kjøpekontrakten at eiendommer kunne ikke overtas før de ble ledige. Sirkastakka ble aldri ledig, men har vært eid av samme familie hele tiden.

Alle eiendommene i området ble tvangs evakuert av tyskerne i 1944, og alle husene brent. Da daværende eier, Evelyns bestefar, Petter Seppola skulle gjenreise husene, fikk han ikke lån i Statens Husbank hvis han ikke skrev under på en festekontrakt med staten. Han følte seg tvunget til å inngå avtale fordi familien måtte ha tak over hode. Petter hadde i sin oppvekst ikke fått noen skolegang fordi han som unge ikke snakket norsk, han var kven og sjøsame og han skjønnte nok ikke konsekvensen av å underskrive en festekontrakt, men han hadde vel intet valg. Hverken Petter eller senere eiere har betalt festeavgift etter at Husbanklånet var nedbetalt i 1989 da de mente at festeavtalen ikke gjaldt lengre, fordi husbanklånet var nedbetalt.

I 2015 stevnet staten ved Statskog, Evelyn Eriksen for retten, fordi de mener at det forelå et brudd på festekontrakten, fordi familien ikke lengre drev gårdsbruk. Det sluttet hennes bestefar Petter med i 1974.

Saken ble behandlet i Nord-Troms tingrett i februar 2017, der staten tapte hovedspørsmålet. Staten ved Statskog har anket dommen til lagmannsretten. De vet at saken i tingretten har kostet Evelyn over kr 200.000,- og regner vel med at hun nå er så utarmet at hun ikke kan følge med videre av økonomiske årsaker. Rettsaken i lagmannsretten vil koste mye og flere frykter at staten og Statskog skal ta eiendommen fra familien.

Sirkastakka er helt klart en prøvestein fra statens side, og vinner de fram her vil mange merke hvor makten ligger.

For å demme opp for Statskogs herjinger har folk i området dannet en forening som heter «Indre Kvæningen Almanning» Manglende rettsanerkjennelse fra Statens medfører bl.a. at folk ikke får registrere og tinglyse eiendommer og rettigheter. Dette gjelder alt fra fiske og forvaltningsrett i vassdrag og sjø, jaktrett, slåtterett på innmark og utmark.

Staten ved Statskog har bygd opp et stort apparat å få redusert og fjernet rettigheter som folk i området har hatt i hundrevis av år. Eventuelle inntekter ved salg av eiendommene de beslaglegger går vel med til å holde apparatet i gang. Det er uforståelig at politikerne i regjering og Storting er med på dette.

Sympatisører med Evelyn, og ander i i området har startet en innsamlingsaksjon på Feis book hvor en kan gi et bidrag for å hjelpe folk i området.